איבעיא להו מהו לבעול בתולה בשבת. ומסיק תלמודא והלכתא מותר לבעול בתולה בשבת

זה גודל. פי' בקונטרס לענין כהן יד דמצורע ואין נראה דאם כן הוה ליה למימר זה כהן ועוד דאפילו לא מחלק מלי משוי על כהן שהוא קצר מכולם ונראה דלענין קמילה קאמר כדתנן (מנחות דף יא.) מוחק בגודל מלמעלה אבל בידו אחרת לא יוכל לעשות דבעינן עבודה בימין:

מהו לבעול בתחלה בשבת. אף על גב דתקנו שתהא בתולה נשאת ברביעי מכל מקום אם איירע לו שלא בעל בליל חמישי לא חייבוהו חכמים להמתין עד יום חמישי אחר או עד יום ב' להכי בעי אם מותר לבעול בשבת אם לאו אע"ג דתניא לעיל ומפרישין חתן מן הכלה לילי שבת תחלה מפני שהוא עושה חבורה ומניא נמי בחידך ברייתא בין כך ובין כך לא יבעול לא בערב שבת ולא כו' פי' בקונטרס דלא הוה ידע לה מ"ג ידע לה ובעי היכי הלכתא דאיכא למימר דפליגי בה ר' יהודה ור"ש ומיהו על כרחך נראה דלא ידע הברייתא דמייתינן שמא יסמוט בן עוף דאי הוה ידע לה מאי קמיבעיא ליה הא בהא לא פליגי ר' יהודה ור"ש והא דלא פשיט מינה לבסוף משום דמשכח תנאי דפליגי עלה: **דם מיפקד פקיד** או חבורי מיחבר.

טעמא דחבורה לא כפרש"י דפירש בפרק שמונה שרצים (שבת קז:) דחייב משום צובע גבי ח' שרצים דתנא התם נגרר הדם אע"פ שלא יצא וקשה לר"י דבאלו טריפות (חולין מו:) בשמעתא דריאה תניא ושאר שקצים ורמשים עד שיצא מהם דם והשתא התם מאי צובע איכא הא ליתא להו עור וה"נ מאי צביעה איכא בהך חבורה וכן גבי חבורה דמילה לא שייך צביעה ועוד דעל כרחך לשמואל איכא טעמא אחרינא דבפרק כלל גדול (שבת עה. ושם) קאמר דשומט לא מחייב משום צובע אלא משום טוילת נשמה אלמא טעמא דחבורה הוי משום טוילת נשמה כדקאמר שמואל התם ורב דאמר התם משום צובע אף משום צובע קאמר וטוילת נשמה אין לפרש דטעמא משום הכאשה שמחליטו וטוטל קלת נשמתו דהכא אין צריך לחליטות האשה ומיהו איסורא דקאמר הכא איכא למימר דהוא דרבנן אבל גבי מילה משמע דאיכא איסורא דאורייתא בהוצאת דם דאמרינן בפרק ר' אליעזר (שם קנג:) האי אומנא דלא מייץ סכנתא הוא ומעברינן ליה פשיטא מדקא מחלפי שבת עליה מהו דתימא דם מיפקד פקיד קמ"ל דחבורי מיחבר ואי הוה משום החלשה ליכא חילול שבת דהוא מלאכה שאין צריכה לגופה דאין צורך להחלים התיצוק ונראה לר"ת לפרש דהוצאת דם חשיבה טוילת נשמה כי הדם הוא הנפש וכשנוטל מקצתו נוטל מקצת נשמה וקשה לר"י דאמרי' בפרק כלל גדול (שם עה. ושם) גבי הלד חלזון והפוצעו וליחייב נמי משום טוילת נשמה ומשני מתעסק הוא אבל טוילת נשמה דכל כמה דאית ביה נשמה טפי ניחא ליה כו' ולפי זה אפילו הוא חי גמור הרי יש כאן טוילת נשמה ואומר ר"ת כי דם חלזון שצובעין בו הוא מיפקד פקיד ועל אותו אינו חייב משום טוילת נשמה ועל שאר הדם שמחובר משיב ליה מתעסק:

לדם הוא צריך ושרי. וא"ת והא פסיק רישיה הוא לענין הפתח וא"ל שיכול להוציא הדם בלא עשיית הפתח פי' ר"ת שצריך להוציא הדם שלא יתלכלך פעם אחרת כשיבעול ולפירושו לקמן דקאמר דם חבורי מיחבר אי לדם הוא צריך ואסור אף על גב דהוא מלאכה שאינה צריכה לגופה דשריא במקום צערא גבי מורסא הכא גבי מצוה אסור ולקמן נפרש הא דפריך ממפיס מורסא לפירושו ור"י מפרש לדם הוא צריך שצריך לראות אם היא בתולה:

אם תימצי לומר הלכה כרבי יהודה מקלקל הוא אצל הפתח ושרי. פי' דרבי יהודה אית ליה דמקלקל בחבורה פטור אף על גב דפטור אבל אסור מיהו הכא מותר לכתחלה משום דאיכא תרתי מקלקל בחבורה ודבר שאינו מתכוין וקשה דבגרירה אמר ר' יהודה אע"ג דאיכא תרתי דאין מתכוין ומקלקל נמי הוי כדאמרינן בשילהי פ"ק דמגיגה (דף י.) דמוקי הך דחופר גומא ואין צריך אלא לעפרה דפטור אפי' כר' יהודה דמחייב מלאכה שאינה צריכה לגופה וטעמא דפטור משום דמקלקל הוי ובפרק י"ט (ביצה כג. ושם) אסר רבי יהודה קירוד אף על גב דאין מתכוין ומקלקל ויש לומר דהכא שרי טפי משום דאיכא נמי מצוה מ"מ שלא במקום מצוה נמי היכא דאיכא תרתי שרי וגבי חריץ יש להעמיד כגון שאינו מקלקל לגמרי אלא מתקן קצת דמשוי גומות מצד אחד וגבי קירוד נמי בחמה שמוציא דם מיקל לגהמה קצת כמו דם הקזה[ה]:

את"ל הלכה כרבי יהודה מקלקל בחבורה הוא בו'. משמע דאי הלכה כרבי שמעון שרי אפילו הוא מתקן כיון דאין מתכוין וקשה דבשילהי פרק ספק אכל (כריתות יט: ושם) [ו]אמר רבי שמעון הואיל ומקלקל בחבורה חייב מתעסק נמי חייב ומאי שנא דאין מתכוין פוטר רבי שמעון בחבורה טפי ממתעסק וי"ל דמתעסק שמתכוין למלאכה לא מיפטר בשבת אלא משום דאין זה מלאכת מחשבת ומשום הכי חייב לרבי שמעון מתעסק בחבורה כמו מקלקל בחבורה דמחייב רבי שמעון אע"ג דאין זה מלאכת מחשבת ולהכי תליגן ליה במקלקל

יניח אצבעו באזניו והיינו דאמר ר' אלעזר מפני מה אצבעותיו של אדם דומות ליתידות מאי טעמא אילימא משום דמחלקן כל חדא וחדא למילתיה עבידא דאמר מר [מ]זו זרת זו קמיצה זו אמה זו אצבע זה גודל אלא מה טעם משופות כיתידות שאם ישמע אדם דבר שאינו הגון יניח אצבעותיו באזניו תנא דבי רבי ישמעאל מפני מה אוזן כולה קשה והאליה רכה שאם ישמע אדם דבר שאינו הגון יכוף אליה לתוכה ת"ר [נ]אל ישמיע אדם לאזניו דברים בטלים מפני שהן נכוות תחלה לאיברים איבעיא להו מהו לבעול בתחלה בשבת דם מיפקד פקיד או חבורי מיחבר ואם תימצי לומר דם מיפקד פקיד לדם הוא צריך ושרי או דלמא לפתח הוא צריך ואסיר ואם תימצי לומר לדם הוא צריך ופתח ממילא קאתי הלכה כר"ש [ס]דאמר דבר שאין מתכוין מותר [ע]או הלכה כרבי יהודה דאמר דבר שאין מתכוין אסור ואם תימצי לומר הלכה כר' יהודה מקלקל הוא אצל הפתח או מתקן הוא אצל הפתח איכא דאמרי ואם תימצי לומר דם חבורי מיחבר לדם הוא צריך ואסור או דלמא להנאת עצמו הוא צריך ושרי ואם תימצי לומר להנאת עצמו הוא צריך ודם ממילא קאתי הלכה כרבי יהודה או הלכה כר"ש ואם תימצי לומר הלכה כר' יהודה מקלקל בחבורה או מתקן בחבורה הוא ואם תימצי לומר מקלקל בחבורה הוא במקלקל הלכה כרבי יהודה

או

יניח אצבעו. שהיא שפוייה כיתד: **מ"ט.** כלומר במאי דומות כיתידות: **אי נימא דמחלקן.** שמחולקות זו מזו ואינן מחוברות יחד: **חדא חדא למילתיה.** קושיא היא. כל אחת יש בה צורך ואף בצורכי גבוה: **זו זרת.** מן הקטנה מודדין זרת של חוטן: **זו קמיצה.** מאצבע שאצל הקטנה מתחילין לקמוץ חופה שלש אצבעות על פס ידו הקמיצה והאמה והאצבע וקומץ: **זו אמה.** מהגדולה מודדין אמת בגין ואמת כלים: **זו אצבע.** למתן דמיס של חטאת דכתיב ביה באצבעו (ויקרא ד): **זה גודל.** לנהן יד דאהרן (שם ח) ודמצורע (שם יד): **משופות.** אגוייש"ד בלע"ז: **אליה.** בשר שבסוף האוזן: **נכווה תחילה לאברים.** רכות ורקות ליכוות מכולם. והכי נמי אמרינן במסכת ע"ז (דף לח.) האי עובד כוכבים דחכיך ריאה שרי למיכל אפילו מריש אודניה ואע"פ שממהר ליבשא: **מהו לבעול בתחלה.** לא שמיע להו הך מתניתא דלעיל[ד]. א"נ שמיע להו ומיבעיא להו הלכה או אין הלכה: **מיפקד פקיד.** כמו פקדון כגון ועומד ואינו נגלע בדופני הרחם להיות יצילתו על ידי חבורה אלא שהפתח נעול בפניו ופותחין לו ויוצא: **או חבורי מיחבר.** דם בתולים היוצא על ידי חבורה הוא בא שהדופן מתפרק מחברו: **אם תימצי לומר מיפקד פקיד.** ואין בו משום חבורה כוונת המוציאו למאי לדם הוא צריך ומתכוין להוציאו: **ושרי.** דהא מיפקד פקיד: **או דלמא לפתח מסכוין.** והרי הוא כבנין ואסור: **ואם תימצי לומר לדם הוא מסכוין.** ולא לפתח ומיהו על כרחך פיתחא ממילא הוי: **הלכה כרבי יהודה.** בדבר שאין מתכוין ואסור: **או כר"ש.** ומותר. וא"ת פסיק רישיה ולא יצאת הוא אם פרכינן לה לקמן (ו:) ומשנינן יש שבקיאין בהטיה ואין דם יוצא ואף אין פתח נפתח הלכך לאו פסיק רישיה ולא יצאת הוא: **ואם"ל הלכה כרבי יהודה.** אכתי איכא למיבעי דקיימא לן (שבת ד' קו.) כי אמר רבי יהודה במתקן אבל במקלקל אינה מלאכה ויש לשאול על פתח זה אם תקון הוא אלא או קלקול הוא אלא שהנחולה משובה מן הבעולה: **ואם"ל מקלקל הוא** ל"ג. דאי מקלקל לדברי הכל מותר שאין לך מקלקל חייב אלא חובל ומבעיר אלינא דרבי שמעון והכא לאו חובל הוא בתא"ל דם מיפקד פקיד בעי לה ומזיל: **ודם ממילא קא הוי.** הוא אינו מתכוין להוציאו אבל הוא יוצא וממלאת חבורה נעשית שלא בכוונה: **הלכה כרבי יהודה.** בדבר שאינו מתכוין ושמא מתקן הוא ואסור: **או הלכה כר"ש.** דדבר שאין מתכוין מותר: **ואם תימצי לומר הלכה כרבי יהודה.** קלקול הוא ומותר או תקון הוא ואסור ואפי' אם קלקול הוא יש למצוא לד איסור אם בדבר שאין מתכוין סבירא לן כרבי יהודה ובמקלקל בחבורה סבירא לן כר"ש דמחייב דאמרינן כל המקלקלין פטורין חוץ מחובל ומבעיר ואוקימנא כר"ש בפרק האורג (שבת קו.): **הלכה כרבי יהודה במקלקל.** ומותר דכי אמר רבי יהודה דבר שאין מתכוין אסור במתקן אבל במקלקל לא אמר: אי

גליון הש"ם

גמ' או הלכה כר"י ראמר רשא"ם אסור. ע' פסחים כה ע"ב תד"ה לא אפסר:

לעזי רש"י

אגוייש"ד"ש [אגורשיידי"ש]. מחודדות.

מוסף רש"י

זו זרת. אצבע קטנה ממנה מתחיל הזרת, וע"מ למדת מקום זרת תרכה (מנחות יא.). זו קמיצה. ממנה מתחיל הקומץ, מאותו אצבע שאצל הקטנה (שם). זו אמה. ממנה מודדין כל אמות הבנין והכלים לפי שהיא תרוכה מכולן, ושתי אמות היו בשוקן הבירה, שתי מקלות שהן אמה ויהן מודדין אמות הבנין ואותן מקלות נמדדו באותו אצבע שהוא אריך (שם). זו אצבע. לצבע הכהן אצבעו בדם (שם). זו גודל. לבהונות דמצלוע (שם). דבר שאין מתכוין מותר. והאי להנאת עצמו קא מכוין (האורה ח"ב סי' ב, הפרדס עמ' יד).

ה) מנחות יח., ב) [מס' ד"ח זוטא פ"ד], ג) ביצה כג. [שבת מא: וש"נ], ד) [דף ג:], ה) [ועי' תוס' בכורות כד: ד"ה והיינו], ו) ליתא שם הא ליתא,

מסורת הש"ס

עין משפט
נר מצוה

בא א טוש"ע ח"מ סימן שכ סעיף יח:
כב ב ג ממ"י פ"ה מהל' מיסורי ביאה הל' יח יט סמג לאוין קיח (טוש"ע אה"ע סימן סג סעיף ח וטוש"ע י"ד סימן קנג סעיף ח):

תוספות רי"ד

האי מסוכרייתא דנזייתא אסור להדוקה ביומא טבא ואפילו ר"ש מודה בהא דאביי ורבא דאמרי תרוייהו מודה ר"ש בפסיק רישי' ולא ימות. פי' המורה סתימת נקב גיגית שמוציאים ממנו השכר וסותמים אותו בבלאי בגדים אסור להדוקה משום סחיטה. ואינו נראה כלל שמה שמשימים בנקב שמוציא ממנו מים או יין בלאי בגדים אין בו משום סחיטה שאינו מוכנין לא ללבנם ולא לקבל ממנו משקה ולאיבוד אזיל א"כ אמאי ליתסר. ור' נתן בעל הערוך פי' משום ר"ח ז"ל מטלית שמשימים על הגיגית לסתום פי' (ומפרקת) [ומהדקה] המטלית שם וזהו פתרון יפה. דודאי באותו המטלית קפיד אם תשרה. ח) ומה שסותם ממנו אסור משום מלבן שדומה לסוחט בגדים שרויים. וזה שאנו משימין בברזא של חביות מחיר ר' נתן בפירוש מפני שהולך לאיבוד:

ח) עי' בערוך ערך סבר ה' דפרש שם דאסור משום סחיטה דעתא ליה שיזוב היין מתוך הכלי ע"ש ומשמע דאסור משום מפרק וע"ע.

אלו הלכה כר"ש. דמקלקל בחבורה חייב כיון דתימלי לומר הלכה כר' יהודה בדבר שאין מתכוין דאסור: **בנהרדעא.** מקומו של שמואל: **וסימניך.** שלא תטעה להחליף שמעתתא דרי רב בנהרדעא ודנהרדעא לרבי רב: **אלו מקילין לעצמן.** דרי רב שלריכים לעשות כדברי רבן אומרים שרבן תמיד ונהרדעא העושים כשמואל רבן אומרים שמואל תמיד: **ורב שרי.** בתמיה אלמא דבר שאין מתכוין מותר סבירא ליה: **מסוכרייתא דנזייתא.** סתימת נקב גיגית שמוציאין השכר דרך הנקב וסותמין אותו בבלאי בגדים: **אסור להדוקה.** משום סחיטה: **מודה ר"ש כו'.** אבל כאן יש שבקיאים בהטייה דבלקמן [ע"ב]: **הלכה כרבי יהודה.** בשאין מתכוין: **בלא גברא.** בלא אמוראי אליבא דרב ואליבא דשמואל אלא רב ושמואל גופייהו: **לכך לישנא דאמרת דס מיפקד פקיד.** והאיסור משום פתח הוא: **מקלקל הוא אלא הפתח.** ובמקלקל מודה רבי יהודה: **מקלקל בחבורה הוא.** וכל סבר לה כרבי יהודה אף במקלקל בחבורה לקולא דקא פטר בה רבי יהודה: **שלא הגיע זמנה לראות.** במסכת נדה [ה.] אמר אימתי הגיע זמנה לראות משיגיעו ימי הנעורים: **נותנין לה ארבעה לילות.** שכל דמיס שתראה בהן מחמת תשמיש מחזקינן לה בדם בתולים: **עד שתהיה המכה.** כל זמן שאינה משמשת בלא דם לא חיתה המכה: **הגיע זמנה לראות.** ולא ראתה: **לילה הראשון.** אפילו בבעילות הרבה: מאי

או הלכה כר"ש [ו](איתמר) בבי רב אמרי רב שרי ושמואל אסר בנהרדעא אמרי רב אסר ושמואל שרי אמר רב נחמן בר יצחק וסימניך אלו מקילין לעצמן ואלו מקילין לעצמן ורב שרי [ז]והאמר רב שימי בר חזקיה משמיה דרב [א]האי מסוכרייא דנזייתא אסור להדוקה ביומא טבא בההוא אפילו ר"ש מודה דאביי ורבא דאמרי תרוייהו מודה ר"ש [ב]בפסיק רישיה ולא ימות והא אמר רב חייא בר אשי אמר רב הלכה כרבי יהודה ורב חנן בר אמי אמר שמואל הלכה כרבי שמעון ורב חייא בר אבין מתני לה בלא גברי רב אמר הלכה כר' יהודה ושמואל אמר הלכה כרבי שמעון לעולם רב כרבי יהודה סבירא ליה להך לישנא דאמר דם מיפקד פקיד מקלקל הוא אצל הפתח להך לישנא דאמר דם חבורי מיחבר מקלקל בחבורה הוא מתיב רב חסדא [ד]תינוקת שלא הגיע זמנה לראות ונשאת ב"ש אומרים נותנין לה ארבעה לילות וב"ה אומרים [ה]עד שתהיה המכה הגיע זמנה לראות ונשאת בש"א נותנין לה לילה הראשון ובית הלל אומרים עד מוצאי שבת [ו]ארבעה לילות מאי

במקלקל משום דטעם שניהם דפטורין בשאר מלאכות שבת הוי משום דבעינן מלאכת מחשבת אבל שאינו מתכוין כלל למלאכה לא משום דבעינן מלאכת מחשבת מיפטר דהא בשאר מקומות נמי מיפטר אין מתכוין כגון גבי כלאים דמוכרי כסות מוכרין כדרכן ובלבד שלא יתכוין כו' (כלאים פ"ט מ"ה) ותנן נמי נזיר חופף ומפספס כו' (נזיר דף מב.) הילכך בחבורה נמי שרי:

האי מסוכרייתא דנזייתא אסור להדוקה כו'. פירש בקונטרס וכן ר"ח ובערוך [ח] בחד ליטנא וכן בסדר תנאים ואמוראים דאסור משום סחיטה וקשה לר"ת דהא סחיטה משום ליבון ולא שייכא בשאר משקים דכל דבר המלכלך את בולעו כגון יין ושכר ושמן לא שייך ליבון בסחיטתו אלא דוקא במים ודאיה לדבר מדלא גזרינן בהו שמא יסחוט כמו גבי מים כדאמרינן באלו קשרים (שבת דף קיג:) היה מהלך בשבת ופגע באמת המים כו' היכי ליעביד ליטמאות במיא אתי לידי סחיטה ותניא נמי בפרק חבית (שם דף קמז: ושם) ומסתפג בגלוגיטת ולא יציאה בידו ומפרש בגמ' דאתי לידי סחיטה ובפ"ב דביצה (דף יח. ושם) אומר דלכ"ע אין מטביליין את הכלים ומפרש בגמרא גזירה משום סחיטה ואילו בפרק מולין (שבת דף קלט:) תנן מסגנין את היין בסודרין אלמא לגבי יין לא גזרינן משום סחיטה ובריש המביא (ביצה דף ל.) נמי קאמר ליפרוס סודרא עליה ולא קאמר אתי לידי סחיטה והיינו משום דלא שייך ליבון אלא גבי מים והא דאמרינן בפרק מפנין (שבת דף קכח:) אם היתה צריכה שמן חביתה מביאה לה בשערה ופריך והא אתי לידי סחיטה ומשני אין סחיטה בשער משמע דשייך סחיטה בשמן וכן בפ' נוטל (שם דף קמג.) ספוג אם יש לו בית אחיזה מקנחין בו ואם לאו אין מקנחין בו משום דאתי לידי סחיטת שמן הנבלע בו הניא סחיטה אור"ת דהויא משום מפרק ואסורה כמו סחיטת זיתים וענבים והכא אומר ר"ת דליכא למימר דאסור משום מפרק כיון שהנסחטו הולך לאיבוד [ט]תע"ג דהוי פסיק רישא וכן פירש בערוך דכל פסיק רישא דלא ניחא ליה שרי ועיקר דאייתו מפרק כל התדיר (זבחים דף לא: ושם) אליבא דר"ש מזלפין יין על גבי האישים אע"ג דפסיק רישא הוא דודאי מכבה הוא כיון דלא ניחא ליה בהאי כיבוי שרי ועוד מייתי דאיה מלוגא הגזול (סוכה דף לג: ושם) דקאמר ר"א בר"ש ממעטיה ענבים בי"ט פי' עני הדס ופריך והא מתקן מנא ומוקים לה במתכוון לאכילה סבר לה כאמוראי ופריך והא מודה ר"ש בפסיק רישא כו' ומשני לא צריכא דאית ליה הושענא אחריתי אלמא כיון דלא ניחא ליה ולא חייש בהאי תיקון שרי אע"ג דפסיק רישא הוא ונראה לר"י דלא קשה מידי דאיכא למימר דאסור לסחוט בשאר משקה משום ליבון כמו במים ומ"מ לא חיישינן בהו שמא יסחוט כיון שהטעם והריח נשארים בבגדים ומעט היה נהנה בסחיטתו ומצינן למימר נמי דאסור משום מפרק ואף ע"ג דהוי פסיק רישא דלא ניחא ליה אסור לכתחילה לר"ש כמו במלאכה שאינה צריכה לגופה ולאיות הערוך אינן ראיות דההיא דמתיר ר"ש לזלף יין על גבי האישים איכא למימר דמצוה שאני וכן ההיא דאית ליה הושענא אחריתי איכא למימר דשרי משום מצוה א"נ הכי פי' והא פסיק רישא הוא דאית ליה הושענא אחריתי והואיל וכן שרי לר"ש דשמא לא יצטרך לה ונמצא שלא תיקן כלי והלכך לאו אבל לר"י אסור דשמא יצטרך לה ואגלאי מילתא דכלי עבד ועל פי' הערוך קשה דתנן בפרק שמונה שרצים (שבת דף קז.) המפיס מורסא בשבת אם לעשות לה פה חייב ואם להוציא ממנה ליתה פטור ודוקא משום צערא פטור ומותר אבל אי לאו משום צערא היה אסור אע"ג דלא ניחא ליה בפה כלל דאי ניחא ליה מן הפה כי לא מתכוין נמי חייב וכן מחט של יד ליטול בה את הקוץ דשרי משום צערא אבל אי לאו הכי אסור אע"ג דלא ניחא ליה כלל אבל קנא קשה אי פסיק רישא דלא ניחא ליה אסור אמאי קאמר רב בפרק חבית (שם קמה.) כבשים שסחטן לגופן פטור ומותר הואיל ואי"ל למיס היולאין והשתא אע"ג דא"ל היה להיות אסור ואור"י דמצינן למימר דדוקא כבשים שרי דהוי הנסחטו מהם כמו אוכלא דאיפרת ואין שם משקה עליו כדאמרינן דאפי' למימיהם פטור אבל אסור ועוד י"ל דכל דבר שאדם עושה במזיד לא שייך למימר שמא יסחוט דסברא הוא כיון דלדעת כן הוא עושה ולהכי גבי מסגנין את היין לא חיישינן שמא יסחוט ואתיא שפיר האי דנדה מערמת וטובלת בנגדיה (ביצה דף יח.) וכן בפ"ח דיומא (דף עז:) ההולך להקביל פני רבו עובר עד לוארו במים ולא גזרינן שמא יסחוט לפי שלדעת כן הוא עושה [י]ועוד איכא למימר התם דמצוה שאני ובערוך פירש לשון אחר מסוכרייא דנזייתא סתימת גיגית של שכר אסור להדוקה דשמא תבטל הסתימה אגל הגיגית ויעשה כלי בשבת ואין נראה לר"י דהיכי דמי דאם בדעתו לבטל שם בשעת הנחה מאי פסיק רישא שייך כאן מיד הוא עושה כלי דמתכוין לעשותו ואם אין בדעתו לבטלה שם א"כ לא הוי פסיק רישא שיעשנה כלי וי"ל בדומק שהוא מתכוין לבטלה ואינו מתכוין לעשות כלי ושייך ביה פסיק רישא הואיל ואינו מתכוין לגמרי לעשות כלי [יא]: **לעולם** רב כר"י ס"ל כו'. לשמואל נמי איכא לשנויי לעולם כר"ש ס"ל להך לישנא דאמר דם מיפקד פקיד לפתח הוא צריך ולהך לישנא דאמר חבורי מחבר לדם הוא צריך: [יב]**מאי** לאו דאי לא בעיל מצי בעיל. דלמאי נקט עד מולאי שבת אי לאו דאמא לאשמועינן דמאי בעיל בשבת אע"ג דמשיר בתולים דליכא למימר דנקט עד מול"ש לאשמועי' דבעינן לרופין דהא לא בעינן שיהו רלופין כדאמרא בפרק בתרא דנדה (דף סד: ושם) מעשה ונתן לה ד' לילות מתוך י"ב חדש והכי פי' נותנין לה ד' לילות עד מול"ש שיבעול בכל לילה וישיר מקצת בתולים עד מול"ש ואשמועינן דשרי להשיר בתולים בשבת ומשני לא לבר משבת ומולאי שבת נקט לאשמועינן דבעינן רלופים והוה מלי למיפרך מברייתא דפרק בתרא דנדה דמוכח דאפי' מפוחרין אלא דפריך ליה מגופה דברייתא והא עד מולאי שבת ארבעה לילות קתני וא"ת מעיקרא דמשני לבר משבת מה עלה בדעתו והא קתני בהדיא ד' לילות וי"ל דהוה ס"ד דהכי פירושו נותנין לה עד מולאי שבת בתולים דליכא למימר דנקט עד מול"ש לאשמועי' דבעינן לרופין דהא לא בעינן שיהו רלופין כדאמרא בפרק בתרא דנדה (דף סד: ושם) מעשה ונתן לה ד' לילות מתוך י"ב חדש והכי פי' נותנין לה ד' לילות עד מול"ש שיבעול בכל לילה וישיר מקצת

מאי קמ"ל. במאי דנקט עד מוצאי שבת דלענין רלופיס ליכא למימר כדפרישית: **מאי** לאו דטריד דבעי למיבעל. הכא ליכא לשנויי לבר משבת כדלעיל דא"כ אינו פטור עד מוצאי שבת וקא משמע ליה לתנא קמא דפטר ליה עד מוצאי שבת אבל לעיל אפילו כי אמרינן לבר משבת ולא מצי למיבעל בשבת מכל מקום דוקא נקט עד מוצאי שבת משום דעד למוצאי שבת תולין בדם בתולים היכא דעבר ובעל: **והא** אמר ר' **אבא** אבל חייב בכל המצות כו'. ואכתי סבר דטרדא דליכא מצוה כלל מחייב אבל טרדא דלא מצי בעיל משיב טרדא דמצוה כיון שטרוד במה שאינו יכול לעשות מצוה:

חוץ מן התפילין שנאמר בהן **פאר.** ואמרינן בפרק בתרא דמועד קטן (דף טו.) מדאמר ליה רחמנא ליחזקאל פארך חבוש עליך מכלל דלעולמא אסור ובקונטרס דפי' שנאמר בהן פאר ואבל מעולל בעפר קרנו ומאשו היינו ליתן טעם דלא ילף שאר מצות מתפילין וא"ת ומאי שנא לגבי תפילין אמרינן דדוקא ליחזקאל נאמר ולא לשאר אבלים וגבי תלמוד תורה ילפינן שאר אבלים מיחזקאל דאמרינן (שם) אבל אסור בתלמוד תורה מדאמר ליה רחמנא ליחזקאל האנק דוס ויש לומר דלאסור גמרינן דמדאסר רחמנא ליחזקאל לכ"ע נמי אסור אבל להתיר לא גמרינן דליה לחודיה למשרי אתא: **והני תנאי כי הני תנאי.** אע"ג דפליגי תנאי בהדיא בהכי מכל מקום דמיק אביי לעיל דחשיב טירדא דמצוה הא דלא מצי בעיל דיחא ליה לאקומי מתני' כשמואל דאסר לבעול ומוקי נמי פלוגתא דברייתא אי משיב טירדא הא דלא מצי בעיל כדי לאוקמי כשמואל כל מה שיכול: **לא** כהללו בבליים שאין בקיאין בהטייה. פירוש אינו פסיק רישיה דכל העולם אינן כמו בבליים אלא בקיאין הן הילכך שרי להו למיבעל ובלבד שלא יתכונו לבעול בעילה גמורה ופריך אם כן טורד למה פירוש בשבת אמאי פטר ליה לעיל מק"ש כיון דבקיאין הן בשלמא בחול איכא טירדא לפי שמתכוין לבעול בעילה גמורה ואף לבקיאין יש טירדא לבעול בעילה גמורה כדאמר בפרק שני דברכות (דף טו. ושם) דר"ג היה פטור ומחמיר על עצמו אע"ג דבקי היה שלא היה בבלי אבל בשבת שאינו מתכוין לבעול בעילה גמורה טורד למה ומשני לשאינו בקי פי' לפי שאינו בקי בשעת ק"ש דאפי' הבקיאין בשעת מעשה קורס מעשה ירמיס שלא יהיו בקיאין הילכך טורדים כולם: **רוב** בקיאין הן. וכל חד וחד מספקינן ליה ברוב וכולם מותרים משמע הכא דרובן בקיאין בהטייה וא"ת דאמרינן בפ"ב דחגיגה (דף יד: ושם) בתולה שעיברה מהו לכהונה כגון שבדקוה על פי חבית ולא היה ריחה עולה מי חיישינן לשמואל דאמר יכולני לבעול כמה בעילות בלא דם או דלמא באמצעי עיברה ומסיק דשמואל לא שכיח ובפרק בתרא דנדה (דף מד: ושם) נמי קאמר שאני שמואל דרב גוברייה הוא והא אמרינן הכא דרוב בקיאין הן וי"ל דשמואל היה יכול לבעול בעילה גמורה שאשה מתעברת בו בלא דם אבל בהטייה אין אשה מתעברת ולהכי בההיא דחגיגה ליכא למיחש בהטייה אלא לדשמואל: **אלא** מעתה שושבינין למה מפה למה. פי' בקונטרס כיון שהן בקיאין לבעול בלא דם שמא יטה והיא לא תסיק אדעתה שהטה ומשני דשושבינין ומפה הם שאם לא יטה ויבעול בעילה גמורה ויאבד המפה ואם יטה ויאמר עדיין בתולה אני ועיקר המירוץ חסר מן הספר וגרלאה לר"י כפירוש ר"ת דדוקא משבת קא פריך דמפה ושושבינין למה דלריך לבעול בהטייה דמעשה בכל יום שעושין שושבינין אפילו בשבת ומשני שמא יתרע שלא יטה ויבעול בעילה גמורה ויאבד דם בתולים והויא דומיא דטורד למה דפריך נמי משבת: **אם** לעשות לה פה חייב. דפתח זה עשויה להכניס ולהוציא להכניס אויר ולהוציא ליתה: **ואם** להוציא ממנה ליחה פטור. בפרק שמונה שרצים (שבת דף קז: ושם) מוקמינן לה כרבי שמעון ושלקא דעתיה דרבי אמי דמותיב דדם מיפקד פקיד ולדם הוא צריך ולא לפתח ואפ"ה אסר שמואל כרבי שמעון דהוי מלאכה שאינה צריכה לגופה ולהכי פריך ממפים מורסא דבי היכי להוציא ממנה ליחה פטור וקיימא לן דפטור ומותר כיון דאינו צריך לפתח אף על גב דשאר מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור אבל אסור במורסא שרי משום שער הכא נמי משום מצוה הוי לן למשרי ועוד אפילו שרינן משום שערא טפי משום מצוה כדפירש ר"ת לעיל פריך שפיר דהכא ודאי דהוי פסיק רישיה לענין פתח אי לאו משום שערא היה אסור אבל

מאי לאו דאי לא בעל מצי בעיל אפילו בשבת אמר רבא לא לבר משבת אמר ליה אביי והא עד מוצאי שבת ארבעה לילות קתני אלא אמר רבא כשבעל אי כשבעל מאי קמ"ל קמ"ל דשרי למיבעל בשבת כדשמואל דאמר שמואל [6]פירצה דחוקה מותר ליכנס בה בשבת ואע"פ שמשיר צרורות מתיב רב יוסף [3]א"חתן פטור מקרית שמע לילה הראשון עד מוצאי שבת אם לא עשה מעשה מאי לאו דטריד דבעי למיבעל אמר ליה אביי לא דטריד דלא בעיל אמר ליה רבא ומשום טירדא פטור אלא מעתה טבעה ספינתו בים הכי נמי דפטור וכי תימא ה"נ והאמר רבי אבא בר זבדא אמר רב [3]אבל חייב בכל המצות האמורות בתורה חוץ מן [2]התפילין שנא' בהן [1]פאר אלא אמר רבא תנאי היא דתנא חדא אם לא עשה מעשה בראשון פטור אף בשני בשני פטור אף בשלישי ותניא אידך ראשון ושני פטור שלישי חייב ואביי התם נמי בטירדא פליגי והני תנאי כי הני תנאי דתניא הכונס את הבתולה לא יבעול בתחלה בשבת וחכמים מתירין [7]מאן חכמים אמר רבה רבי שמעון היא [8]דאמר דבר שאין מתכוין מותר אמר ליה אביי והא מודה ר' שמעון בפסיק רישיה ולא ימות אמר ליה לא כהללו בבליים שאין בקיאין בהטייה אלא יש בקיאין בהטייה א"כ טורד למה לשאינו בקי יאמרו בקי מותר שאינו בקי אסור רוב בקיאין הן אמר ליה רבא בר רב חנן לאביי אלא מעתה שושבינין למה מפה למה א"ל התם שמא יראה ויאבד מתיב רבי אמי [9]המפים מורסא בשבת אם לעשות לה פה חייב ואם להוציא ממנה ליחה פטור

מאי לאו. הכך מרבעה לילות עד מוצאי שבת דקתני להכי תני להו דאי לא בעל בעילה גמורה מצי למיבעל וכל דם שהוא מוציא תמיד [6]בהערוותיו הוו דם בתולים ושמעינן מינה נמי דמותר לבעול בחבורה בשבת: **והא מרבעה לילות עד מוצאי שבת קתני.** ולא משכחת ליה לבר משבת דהא ברביעי ניסת ויש כאן לילי חמישי ושני ושבת ומוצאי שבת: **אי כשבעל.** ולא אתא לאורויי לן אלא היתר דם בתולים אי דנקט עד מוצאי שבת מאי קמ"ל ליתני נותנין לה מרבעה לילות על כרחך משום בעילת שבת נקט לה: **שמשיר צרורות.** והאי נמי דלמא מחבל פורתא ומספיקא לא אסרינן ליה: **מאי לאו.** האי דפטר ליה מק"ש בלילי שבת משום דטריד במצוה דבעי למיבעל והעוסק במצוה פטור מן המצוה: **דטריד דלא בעל.** מלטער שלא בעל: **משום דטריד פטור.** בתמיה ומשום לער פטור מאחר שאינו מחשב לעסוק במצוה: **שנאמר בהן פאר.** פארך חבוש עליך (יחזקאל כד) ואבל מעולל בעפר קרנו ולאשו ואין זה פאר לתפילין: [7]**אלא אמר רבא.** ודאי לא מצית לתרוצי הא דתמן פטור מק"ש משום דלא מצי בעיל דא"כ לא הוה פטור דהא לא טריד בדבר מצוה: **תנאי היא.** בעילת חבורה בשבת כתנאי אמרה לשמעתיה דאיכא תנא אחרינא דאסר למיבעל דתנא חדא כו'): **פטור.** מקרית שמע: **שלישי חייב.** דשבת הוא ואסור לבעול: **ואביי.** אמר לך הכי תנאי נמי בטירדא פליגי והאי דפטור ליה מק"ש לאו משום דשרי למיבעל אלא קסבר המלטער לער של מצוה פטור מקריאת שמע ולא דמי לאבל דטריד טירדא דרשות שאין לערו מצוה אע"פ שאפילותו מצוה ומאן דמחייב סבר טירדא לא פטר [8](ורבא אמר דבמותר לבעול פליגי והני תנאי כהני תנאי): **כהטייה.** שמטין לגדדין ואין מוציאים דם: **אם כן.** דבקיאים: **טורד למה.** מהו טורדו להפטר מק"ש: **בקי מותר.** לבעול בשבת אמאי פטר ליה לעיל מק"ש כיון דבקיאין הן בשלמא בחול איכא טירדא לפי שמתכוין לבעול בעילה גמורה ואף לבקיאין יש טירדא לבעול בעילה גמורה כדאמר בפרק שני דברכות (דף טו. ושם) דר"ג היה פטור ומחמיר על עצמו אע"ג דבקי היה שלא היה בבלי אבל בשבת שאינו מתכוין לבעול בעילה גמורה טורד למה ומשני לשאינו בקי פי' לפי שאינו בקי בשעת ק"ש דאפי' הבקיאין בשעת מעשה קורס מעשה ירמיס שלא יהיו בקיאין הילכך טורדים כולם: **רוב בקיאין הן.** וכל חד וחד מספקינן ליה ברוב וכולם מותרים משמע הכא דרובן בקיאין בהטייה וא"ת דאמרינן בפ"ב דחגיגה (דף יד: ושם) בתולה שעיברה מהו לכהונה כגון שבדקוה על פי חבית ולא היה ריחה עולה מי חיישינן לשמואל דאמר יכולני לבעול כמה בעילות בלא דם או דלמא באמצעי עיברה ומסיק דשמואל לא שכיח ובפרק בתרא דנדה (דף מד: ושם) נמי קאמר שאני שמואל דרב גוברייה הוא והא אמרינן הכא דרוב בקיאין הן וי"ל דשמואל היה יכול לבעול בעילה גמורה שאשה מתעברת בו בלא דם אבל בהטייה אין אשה מתעברת ולהכי בההיא דחגיגה ליכא למיחש בהטייה אלא לדשמואל: **אלא** מעתה שושבינין למה מפה למה. פי' בקונטרס כיון שהן בקיאין לבעול בלא דם שמא יטה והיא לא תסיק אדעתה שהטה ומשני דשושבינין ומפה הם שאם לא יטה ויבעול בעילה גמורה ויאבד המפה ואם יטה ויאמר עדיין בתולה אני ועיקר המירוץ חסר מן הספר וגרלאה לר"י כפירוש ר"ת דדוקא משבת קא פריך דמפה ושושבינין למה דלריך לבעול בהטייה דמעשה בכל יום שעושין שושבינין אפילו בשבת ומשני שמא יתרע שלא יטה ויבעול בעילה גמורה ויאבד דם בתולים והויא דומיא דטורד למה דפריך נמי משבת: **אם** לעשות לה פה חייב. דפתח זה עשויה להכניס ולהוציא להכניס אויר ולהוציא ליתה: **ואם** להוציא ממנה ליחה פטור. בפרק שמונה שרצים (שבת דף קז: ושם) מוקמינן לה כרבי שמעון ושלקא דעתיה דרבי אמי דמותיב דדם מיפקד פקיד ולדם הוא צריך ולא לפתח ואפ"ה אסר שמואל כרבי שמעון דהוי מלאכה שאינה צריכה לגופה ולהכי פריך ממפים מורסא דבי היכי להוציא ממנה ליחה פטור וקיימא לן דפטור ומותר כיון דאינו צריך לפתח אף על גב דשאר מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור אבל אסור במורסא שרי משום שער הכא נמי משום מצוה הוי לן למשרי ועוד אפילו שרינן משום שערא טפי משום מצוה כדפירש ר"ת לעיל פריך שפיר דהכא ודאי דהוי פסיק רישיה לענין פתח אי לאו משום שערא היה אסור אבל

גבי

עין משפט נר מצוה

כג א מיי' פ"ד מהל' ק"ש הל' ח סמג עשין יח טוש"ע ס"ח סי' ע סעי' ג:

כד ב מיי' פ"ד מהל' תפילין הל' יג וס"ל מהל' אבילות הל' ט סמג עשין דרכנן ג טוש"ע ס"ח סימן לח סעי' ה וטוש"ע יו"ד סי' שפח סעי' ח:

כה ג מיי' פ"י מהל' שבת הל' ח סמג לאוין סה טוש"ע או"ח סי' שכח סעי' כח:

מוסף רש"י

חתן פטור מקרית שמע. קרילת שמע שאמרו חכמים, זהו ק"ש שעל מטתו, אבל ק"ש של שחרית וערבית חייב (הפרדס עמ' יד האורה ח"ב סי' ב. מחזיו סי' חסד וצ"ב). **אם לא עשה מעשה.** פירוש משום לטריד במתשבת בעילת מצוה אבל אם בעל חייב **בכל המצות אבל חייב בכל המצות האמורות בתורה.** אע"פ שטריד בלעבר (ברכות יא.). שנאמר בהן פאר. וכיון דבעו פאר ואבל מתגולל בלעבר בעפר אין זה פאר (שם) אי: ואבל לאו בר פאר הוא וכשמתפאר מרלה בעצמו שאינו אבל (סוכה כה.). **המפיס.** מנקב, **מורסא.** קויטור"ל (שבת קז.). **אם לעשות לה פה.** בתוספתא (עדיות פ"ו) מני הכי אם נקולפה ונעשות לה פה, כדרך שהרופאים של עכשיו עושין, דממקון לה פתח, חייב. משום בונה פתח או משום מתקן כלי, מה לי למקון מכה מה לי למקון כלי (שבת קז.). **ואם להוציא ממנה ליחה.** של עכשיו ואינו חושש אם תחזור ותסתום מיד (שם) מלאכה שאינה צריכה לגופה היא, שהפתח היא המלאכה הא אין לריך לחיות כאן פתח מעכשיו (שם קז:).

מסורת הש"ס

א) נדה סד:, **ב)** ברכות טז., **ג)** סוכה כה. ברכות יא. טז: מו"ק טו. ע"ז [שמחות פ"ו], **ד)** [עירובין פג. וש"נ], **ה)** [לעיל ה: וש"נ], **ו)** שבת קז. ושם: עדיות פ"ב מ"ה, **ז)** ל"ל בהערלומיו. יעב"ץ, **ח)** נ"י כ"י.

תורה אור השלם

1. הֲאֲנַק דֹּם מֵתִים אֵבֶל לֹא תַעֲשֶׂה פְּאֵרְךָ חָבוֹשׁ עָלֶיךָ וּנְעָלֶיךָ תָּשִׂים בְּרַגְלֶיךָ וְלֹא תַעְטֶה עַל שָׂפָם וְלֶחֶם אֲנָשִׁים לֹא תֹאכֵל: יחזקאל כד יז

גליון הש"ס

רש"י ד"ה חייב וכו' **ראשבחן** בנין בבע"ח. שבת לה ע"ח:

לעזי רש"י

קלו"ב. נפיחות.

פטור. וקיימא לן פטור ומותר לכתחלה ביציאות שבת (שבת דף ג.) קשיא למאן דאסר דהאי נמי להוציא דם הוא: **הפס.** גבי ליחה: **עקיר.** כגון ביחד: **ועקיר.** כולו מן הבשר ועומד לצאת: **הכא.** דם בתולים: **פקיד הוא ולא עקיר.** לגמרי אלא נבלע קצת בבתליס אע"פ שאינו מחובר כשאר דם האברים אלא כגון מיהו דומה למחובר הוא שאינו מוכן לצאת כליחה: **אתפסוה מטלטלי.** תנו לה מטלטלין תחת ידה במשכון לשיעבוד כתובתה עד שיכתבו שטר כתובתה בשעבוד קרקעות: **מאי דעתיך.** למאי ביו"ט יותר מבשבת: **לצורך.** אוכל נפש כגון שחיטה: **מוגמר.** בשמים על האש לגמר את הכלים ואת הבגדים: **עליך אמר קרא לכל נפש דבר השוה לכל נפש.** מותר. ובעילה שוה לכל אבל מוגמר אינו אלא למפונקים: **ומי איכא הוראה לאיסור.** ומי קרי איסור הוראה. משום דכל אדם רשאי להחמיר והאוסר אין זה קמיכת דברים שאפי' מן הספק שאין ההלכה ברורה לו הוא בא ואוסר אבל המתיר סומך על שמועתו או על סברת חכמתו והיא הוראה: **הורוה ב"ה.** משנה היא במסכת נזיר בהילני המלכה שיצא בנה למלחמה ונדרה שבע שנים בנזיר [1] בחולה לארץ ועלתה לארץ הורוה ב"ה שתהא נזירה עוד ז' שנים אחרות: **חוט השדרה שנפסק ברובו.** טריפה: **טעונה ברכה.** ברכת חתנים: **כונו אלמון הוה.** דאמר מר אבלן זה בונעז וכבר היו לו ל' בנים ושלשים בנות בבבא בתרא (דף נא.): **המברך שבעה.** דמדאינה טעונה דקאמר רב הונא אוקימנא דאינה טעונה שבעה מכלל דטעונה דקאמר רבי אבא שבעה: מנרכין

פטור התם פקיד ועקיר הכא פקיד ולא עקיר רבי אמי שרא למיבעל בתחלה בשבת אמרי ליה רבנן והא לא כתיבא כתובתה אמר להו [6] אתפסוה מטלטלין רב זביד שרא למיבעל בתחלה בשבת איכא דאמרי רב זביד גופיה בעל בתחלה בשבת רב יהודה שרא למיבעל בתחלה ביו"ט אמר רב פפי משמיה דרבא לא תימא ביו"ט דשרי הא בשבת אסור דהוא הדין דאפילו בשבת נמי שרי [7] ומעשה שהיה כך היה רב פפא משמיה דרבא אמר ביו"ט שרי בשבת אסור א"ל רב פפי לרב פפא מאי דעתיך מתוך שהותרה חבורה לצורך הותרה נמי שלא לצורך אלא מעתה מותר לעשות מוגמר ביו"ט [8] דמתוך שהותרה הבערה לצורך הותרה נמי שלא לצורך אמר ליה עליך אמר קרא [1] אך אשר יאכל לכל נפש דבר השוה לכל נפש אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי אלא מעתה נזדמן לו צבי ביו"ט הואיל ואינו שוה לכל נפש ה"נ דאסור למשחטיה אמר ליה אנא דבר הצורך לכל נפש קאמינא צבי צריך לכל נפש הוא אמר רבי יעקב בר אידי הורה רבי יוחנן בציידן אסור לבעול בתחלה בשבת ומי איכא הוראה לאיסור אין והתנן [9] הורוה בית הלל [2] שתהא נזירה עוד שבע שנים אחרות ואי נמי כי הא דתניא [10] [2] חוט השדרה שנפסק ברובו דברי רבי ר' יעקב אומר אפי' ניקב הורה רבי כר' יעקב אמר רב הונא אין הלכה כר' יעקב רב נחמן בר יצחק מתני הכי אמר ר' אבהו שאל ר' ישמעאל בן יעקב דמן צור את רבי יוחנן בציידן ואנא שמעי מהו לבעול בתחלה בשבת ואמר ליה אסור והלכתא [3] מותר לבעול בתחלה בשבת: אמר רבי חלבו אמר רב הונא א"ר אבא בר זבדא אמר רב אחת בתולה ואחת אלמנה טעונה ברכה ומי אמר רב הונא הכי והאמר רב הונא אלמנה אינה טעונה ברכה לא קשיא כאן בבחור שנשא אלמנה כאן באלמון שנשא אלמנה ואלמון שנשא אלמנה לא והאמר רב נחמן אמר לי הונא בר נתן תנא מנין [4] לברכת חתנים בעשרה שנאמר [2] ויקח עשרה אנשים מזקני העיר ויאמר שבו פה וישבו ובועז אלמון שנשא אלמנה הוה מאי אינה טעונה ברכה דאמר רב הונא אינה טעונה ברכה כל ז' [5] אבל יום אחד טעונה ברכה אלא הא דתניא [6] שקדו חכמים על תקנת בנות ישראל שיהא שמח עמה ג' ימים במאי אי בבחור האמרת שבעה אי באלמון האמרת יום אחד איבעית אימא [7] באלמון יום אחד לברכה [8] ושלשה לשמחה ואיבעית אימא [9] בבחור שבעה לברכה ושלשה לשמחה מיתיבי

לא תקון עירובי חצירות ביו"ט והא הדין דלא גזרו בכרמלית והא דקיימא לן בפרק אמרו לו (כריתות דף יד. ושם) ובפרק קמא דביצה (דף יב. ושם) דיש עירוב והוצאה ליו"ט נראה דהיינו בעירובי תחומין ושוב חזר בו דמחלר שאינה מעורבת אין נלמוד ממנה לכרמלית דחמיר טפי כמו שפירשתי במסכת שבת (דף קח.) ועוד נראה דהא דקיימא לן דיש עירוב והוצאה ליו"ט בעירובי חצירות מיירי מדבעי למימר בפרק אמרו לו (כריתות דף יד. ושם) דאין עירוב והוצאה ליום"כ מדתנן התם אם היתה שבת והוציאו בפיו חייב וכן בביצה (דף יב. ושם) בעי למידק דאין עירוב והוצאה ליו"ט מדשרו בית הלל להוציא קטן ונולד והיינו עירובי חצרות דהשתא מוכח לה שפיר מדשרו הוצאה דלא גזרו רבנן בעירובי חצירות אלא משום הוצאה אבל עירובי תחומין אין עניינה להוצאה והא דקאמר ומי איתא אוסרו בדבר המותר לו היינו משום דמותר להוציא לצורך: **אלא** מעתה יהא מותר לעשות מוגמר ביו"ט. ואם תאמר לדידיה נמי תקשי וכי לא סבר דאמרינן מתוך הא טעמא דב"ה הכי הוא ויש לומר שהיה סובר דטעמא דבית הלל משום דאין עירוב והוצאה בדקא ס"ד מעיקרא בביצה אע"ג דהתם פריך עלה דלמא נרב פפי לא שמיע לה ועוי"ל שהיה סובר הותרה שלא לצורך ובלבד שיהא דבר הרגיל ולהכי פריך דזה אינו רגיל טפי מוגמר: **אמר** ליה אנא דבר הצריך לכל נפש קאמינא וצבי צריך לכל נפש. וכן ביאה וקשה לר"י דאמר בסוף פ"ב דביצה (דף כב.) מהו לכבות הנר מפני דבר אחר ומסיק דאסור הא הכא שרי משום דצריך לכל נפש וי"ל דהכא דוקא בבעילה דאשונה דמצוה היא דהוי לצורך מצות היום אבל שאר בעילות אין כל כך לצורך היום ועי"ל דכיבוי הנר מפני דבר אחר הוי כמו מכשירין דאפילו באוכל נפש אסור וכן מוכח התם דפריך עלה מהא דתניא דמכבין את הנקעת כדי שלא יתעשן הבית ומשני ההיא רבי יהודה היא דשרי מכשירי אוכל נפש כי קאמינא לרבנן: **והלכתא** מותר לבעול בתחלה בשבת. ולא מייתינן שמא ישחוט בן עוף ואהא סמכינן למיעבד סעודה בשבת:

במקהלות

מסורת הש"ס

6) [עי' תוס' לקמן ע: ד"ה אין], 7) [עיריובין סה: וש"נ], 8) [בפמיס ה: ביצה יב:], 9) מיר יט:, 10) מולין מה:, 1) [לעיל ה.], 2) ומנתה בח"ל ועלתה לארץ כל"ל. רש"ל, 3) [ס"ל כפ' כירה שבת מב.],

תורה אור השלם

1. וביום הראשון מקרא קדש וביום השביעי מקרא קדש יהיה לכם כל מלאכה לא יעשה בהם אך אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם: שמות יב טז
2. ויקח עשרה אנשים מזקני העיר ויאמר שבו פה וישבו: רות ד ב

מוסף רש"י

פטור. ומותר דאין כאן מיקון, וכיבון נמי לא גזרו בה שנות משום לעבא (שם קז.). הורה רבי כר' יעקב. שבא מעשה לידו והורה להחמיר ולא סמך על דבריו (חולין יד.).

עין משפט נר מצוה

כו א מיי' פ"י מהל' מיאסורי הל' ט סמג עשין מח עוש"ע אה"ע סי' סו סעי' כ:
כז ב מיי' פ"ב מהל' מיזיות הל' כא:
כח ג מיי' פ"ע מהל' שחיטה הל' ל סמג עשין קג עוש"ע יו"ד סי' לב סעי' ל:
כט ד מיי' פ"ל מהל' שבת הל' יד סמג לאוין סה ועשין מח עוש"ע אה"ע סימן קג סעיף ל ועוש"ע ח"מ סי' רפ סעי' כ:
ל ה מיי' פ"ב מהל' נדרים הל' ט ומיי' פ"י מהל' מיאסורי הל' ה סמג עשין מח עוש"ע אה"ע סי' סב סעי' ד:
לא ו ז מיי' פ"ב מהל' נדרים הל' ט סמג עש עוש"ע שם סעי' ו:
לב ח מיי' פ"י מהל' מיאסורי הל' י"ב סמג עש עוש"ע שם סעי' ג [ועי' מ"מ]:
לג ט מיי' פ"ב מהל' נדרים ה"ט סמג עש עוש"ע שם סעי' ו:

תוספות רי"ד

א"ל והא לא כתיבא כתובה ואסרו חכמים לשהות אדם את אשתו שעה אחת בלא כתובה א"ל אתפסוה מטלטלי שיעור כתובתה. פי' שיהיה משכון בידה עד שיכתבו לה שטר כתובתה: א"ר חלבו א"ר אדא בר זבדא אמר רב א' בתולה וא' אלמנה טעונה ברכה [כל] שבעה. פי' טעונה ברכות כל ז' ימים ולקמן מוקי לה בדאיכא פנים חדשות: ומי אמר רב הכי והא"ר הונא אלמנה אינה טעונה ברכה כל ז' אלא יום א'. ל"ק כאן בבחור שנשא אלמנה כאן באלמון שנשא אלמנה. מיתיבי מברכים לבתולה ז' ולאלמנה יום א' מאי לאו לאלמנה שנשאת לבחור. לא לאלמון. אבל לבחור מאי ז'. א"ה ליתני מברכין לבתולה ז' ולאלמנה שנשאת לבחור ז' ולאלמנה שנשאת לאלמון יום א'. מילתא פסיקא קתני ליכא בתולה דבצירא מז' פי' ואפילו נשאת לאלמון. וליכא אלמנה דבצירא מיום א': אלא הא דתניא שקדו חכמים על תקנת בנות ישראל שיהא שמח עמה ג' ימים במאי אי בבחור הא אמרת ז' אם באלמון הא אמרת יום א'. איבעית אימא בבחור ז' לברכה וג' לשמחה איבע"א באלמון יום א' לברכה וג' לשמחה: